

Ponavljanje za drugi ispit iz geografije u 5. razredu

- Čime se i kako služimo u učenju Geografije -

- Kako se zove pojednostavljeni i smanjeni prikaz Zemljine površine na ravnoj plohi?
a) geografija b) globus
c) mjerilo d) zemljovid
- Kako se zovu stručnjaci koji izrađuju geografske karte?
a) geografi b) geolozi
c) kartografi d) seizmolozi
- Zemljinu površinu možemo pravilno pokazati samo na:
a) episkopu b) globusu
c) karti d) teluriju
- Koja glavna strana svijeta je najčešće uz gornji rub karte?
a) istok b) jug
c) sjever d) zapad
- Koja glavna strana svijeta je najčešće uz donji rub karte?
a) istok b) jug
c) sjever d) zapad
- Koja glavna strana svijeta je najčešće uz desni rub karte?
a) istok b) jug
c) sjever d) zapad
- Koja glavna strana svijeta je najčešće uz lijevi rub karte?
a) istok b) jug
c) sjever d) zapad
- Geografske karte brzo:
a) gube boju
b) nastaju
c) zastarijevaju
- Koji od navedenih kontinenata je površinom najveći?
a) Afrika b) Antarktika
c) Australija d) Europa
- Ukoliko usporedimo današnje sa starim kartama uočavamo da:
a) su današnje karte točnije
b) su stare karte točnije
c) su jednako (ne) točne
- Koliko su puta na karti smanjene udaljenosti iz prirode govori:
a) legenda b) mjerilo
d) projekcija d) tumač
- Kakva vrsta mjerila ne postoji?
a) brojčano b) grafičko
c) opisno d) rotacijsko
- Kod mjerila 1:1 000 000 znači da 1 cm na karti u prirodi iznosi:
a) 1000 cm b) 10 000 cm
c) 100 000 cm d) 1 000 000 cm
- Prilikom prikazivanja većih površina Zemljine površine na ravnoj plohi:
a) nikad nema netočnosti
b) ponekad ima netočnosti
c) uvijek ima netočnosti
- Koji je hrvatski naziv za kartu?
a) globus b) polutnik
c) zemljopis d) zemljovid
- Što je točno o zemljovidima?
a) prikazuju i male i velike površine
b) svi prikazuju male površine
c) svi prikazuju velike površine
- Karta je prikaz Zemljine površine:
a) apstraktan i iznimno složen
b) pojednostavljen i umanjen
c) zakompliciran i uvećan
- Što nije ravna ploha?
a) globus b) papir
c) platno d) zaslon računala
- Geografski zemljovid svijeta su na pojedinim mjestima:
a) "okrenuti"
b) "izbrisani" c) "rastegnuti"
- Rastegnutost zemljovida svijeta najbolje se uočava u prostorima:
a) na krajnjem istoku i zapadu
b) na krajnjem sjeveru i jugu
c) oko ekvatora (polutnika)
- Rastegnutost zemljovida u odnosu na globus se najbolje vidi ako usporedimo Australiju i:
a) Borneo b) Grenland
c) Island d) Madagaskar
- Cijeli svijet je:
a) jednako vjerno prikazan i na globusu i na zemljovidu
b) vjernije prikazan na globusu nego na zemljovidu
c) vjernije prikazan na zemljovidu nego na globusu
- Za kartografe je najveći problem:
a) os b) reljef c) zakrivljenost
- Zakrivljenost Zemlje je najmanji problem kod prikazivanja:
a) malih površina
b) srednjih površina
c) velikih površina

25. Zakrivljenost Zemlje je **najmanji** problem na:
- a) karti Azije c) karti Švedske
b) karti svijeta d) planu grada
26. Zakrivljenost Zemlje je **najveći** problem na:
- a) karti Azije c) karti Švedske
b) karti svijeta d) planu grada
27. Izrada karte je **složen** posao. Što je prvo potrebno prikupiti?
- a) bajke c) mitove
b) legende d) podatke
28. O čemu se prikupljaju podatci kod izrade geograf. zemljovida?
- a) o planetima c) o prostoru
b) o povijesti d) o Suncu
29. Zemljovidi su *nekad bili netočni* zato što su ih ljudi crtali prema:
- a) egzaktnim podatcima
b) snimkama iz satelita
c) vlastitom viđenju prostora
30. *Odakle* su ljudi u prošlosti *skicirali* prostor koji su željeli prikazati?
- a) iz depresije c) iz sutjeske
b) iz nizine d) s uzvisine
31. U kojem stoljeću se usavršavaju mjerni instrumenti?
- a) XV. b) XVI. c) XVII. d) XVIII.
32. Što je danas nezamjenjivo kod izrade geografskih zemljovida?
- a) mjerac koraka c) računalo
b) motika d) štihaca
33. Što nije geografski sadržaj?
- a) granice c) ministarstva
b) jezera d) natpisi
34. Što još nije geografski sadržaj?
- a) naselja c) prometnice
b) slojnice d) tehnologija
35. Prilikom izrade zemljovida *podatci o geograf. sadržajima* se:
- a) klešu u kamene stupove
b) unose u računalni program
c) zanemaruju i brišu
36. Što računalni program radi na temelju dobivenih podataka?
- a) briše ih b) preklapa ih
37. Na koji način (kojim putem) mjerni instrumenti od XVII. st. utvrđuju udaljenosti i visine?
- a) biološkim c) kemijskim
b) fizikalnim d) matematički
38. Kako danas prikupljamo podatke o prostoru za izradu zemljovida?
- a) brojanjem koraka
b) crtanjem s uzvisina
c) snimanjem iz satelita
39. Što se ne radi s podatcima?
- a) briše c) pregledava
b) obrađuje d) stručno odabire
40. Kako se zovu stručnjaci koji izrađuju zemljovide?
- a) arheolozi c) kartografi
b) geografi d) zemljopisci
41. Znanost o kartama je:
- a) karting c) kartologija
b) kartografija d) kriptologija
42. Koja **strana svijeta** je otisnuta uz gornji rub zemljovida?
- a) istok c) sjever
b) jug d) zapad
43. Zašto obnavljamo zemljovide?
- a) mijenjaju im se boje
b) prestaju biti lijepe
c) zastarijevaju
44. Zbog čega karta može zastarjeti?
- a) zbog novih planina
b) zbog širenja naselja
c) zbog učestalih padalina
45. Grad Vinkovce:
- a) možemo pronaći na nekim zemljovidima
b) možemo pronaći na svim zemljovidima
c) ne možemo pronaći niti na jednom zemljovidu
46. Ako je na zemljovidu **prikazan mali dio** Zemljine površine tada:
- a) ima puno detalja
b) ima malo detalja
c) nema uopće detalja
47. **Mali dio** Zemljine površine prikazan je na karti:
- a) Hrvatske c) svijeta
b) Europe d) Vinkovaca
48. Na kojem zemljovidu kartografi ucrtavaju najmanje detalja?
- a) Hrvatske c) svijeta
b) Europe d) Vinkovaca
49. Svi zemljovidi prikazuju Zemljinu površinu:
- a) umanjeno b) uvećano
c) uvećano i umanjeno
50. Kako nazivamo omjer koji nam govori o veličini tog umanjjenja?
- a) mjerilo c) projekcija
b) podnevnik d) rotacija
51. Ako je mjerilo 1: 50 000 koliko su puta umanjene udaljenosti iz prirode kako bi stale na zemljovid?
- a) 5000 puta c) 50 000 puta
b) 10 000 puta d) 100 000 puta
52. Kako nazivamo mjerilo koje je izraženo (napisano) brojkama?
- a) brojčano c) grafičko
b) dužinsko d) opisno

53. Na lijevoj strani omjera kod brojčanog mjerila **uvijek** je broj:
- a) 0 c) 1000
b) 1 d) 5000
54. Jedinicu duljine **na geografskom zemljovidu** označava:
- a) desni broj u mjerilu
b) gornji broj u mjerilu
c) lijevi broj u mjerilu
55. Uz brojčano mjerilo postoji i:
- a) geometrijsko c) reljefno
b) grafičko d) uzdužno
56. **Desni broj u omjeru brojčanog mjerila** se odnosi na udaljenosti:
- a) iz prirode
b) s geografske karte
c) u udžbeniku
57. Udaljenosti na geografskoj karti možemo izmjeriti:
- a) grafoskopom c) šestarom
b) kutomjerom d) žiroskopom
58. Udaljenosti na geografskoj karti možemo označiti na komadiću:
- a) drveta c) papira
b) metala d) tkanine
59. Gdje poslije prenosimo udaljenosti koje smo označili na komadiću papira?
- a) na brojčano mjerilo
b) na grafičko mjerilo
c) na opisno mjerilo
60. O čemu ovisi **sadržaj** geografske karte (geografskog zemljovida)?
- a) o kvaliteti karte
b) o ljepoti karte
c) o namjeni karte
61. S kakvim geografskim kartama (zemljovidima) ste se do sada najčešće susretali?
- a) s meteorološkim kartama
b) s općim kartama
c) s turističkim kartama
62. Kako je predöčen reljef na općim geografskim kartama?
- a) izohipsama c) sjenčanjem
b) ljestvicom boja d) šrafurom
63. Kako je prikazan društveni sadržaj na općim geog. kartama?
- a) kartografskim znakovima
b) ljestvicom boja
c) topografskim znakovima
64. Kartogr. znakovi objašnjeni su u:
- a) geogr. mreži c) uz rub karte
b) u naslovu d) u tumaču
65. Koji će naziv na karti biti napisan **najvećim slovima**?
- a) Cerić c) Vinkovci
b) Gospić d) Zagreb
66. Koji će naziv na karti biti napisan **najmanjim slovima**?
- a) Cerić c) Vinkovci
b) Gospić d) Zagreb
67. **Prema sadržaju** sve geografske karte se dijele na:
- a) nove i stare
b) suvremene i zastarjele
c) tematske i topografske
68. Kako se nazivaju kartogr. znakovi na topografskim kartama?
- a) opći znakovi
b) tematski znakovi
c) topografski znakovi
69. Koji veliki hrvatski grad presijeca 16° istočno od poč. meridijana?
- a) Osijek c) Rijeka
b) Split d) Zagreb
70. Koji hrvatski grad presijeca 19° istočno od poč. meridijana?
- a) Đakovo c) Slavonski Brod
b) Vinkovci d) Vukovar
71. Koji hrvatski poluotok presijeca 45° sjeverno i 14° istočno?
- a) Istru
b) Pelješac
c) Prevlaku
72. U odnosu na ekvator (polutnik) Hrvatska je smještena na:
- a) istočnoj polutci
b) južnoj polutci
c) sjevernoj polutci
d) zapadnoj polutci
73. U odnosu na početni meridijan Hrvatska je smještena na:
- a) istočnoj polutci
b) južnoj polutci
c) sjevernoj polutci
d) zapadnoj polutci
74. Na koje dvije Zemljine polutke početni i njemu suprotni 180. meridijan dijele Zemlju?
- a) istočnu i zapadnu
b) sjevernu i istočnu
c) sjevernu i južnu
d) zapadnu i južnu
75. Na koje dvije Zemljine polutke ekvator dijeli Zemlju?
- a) istočnu i zapadnu
b) sjevernu i istočnu
c) sjevernu i južnu
d) zapadnu i južnu
76. Koji kontinent ekvator (polutnik) ne presijeca?
- a) Afriku c) Aziju
b) Južnu Ameriku d) Europu

80. Zaokruži slova ispred **dvije točne** rečenice.
- a) Geografska karta ne može prikazivati samo jednu temu.
 - b) Svaka geografska karta mora prikazivati rijeke i jezera.
 - c) Tematske karte iscrpnije pokazuju neki određeni sadržaj.
 - d) Tematske karte uvijek nazivamo istim imenom.
 - e) Politička karta je tematska karta.
81. Zaokruži slova ispred **dvije točne** rečenice.
- a) Reljefna karta je tematska karta s temom reljefa.
 - b) Političke karte mogu prikazivati samo granice država.
 - c) Tem. kartom ne može se prikazati gustoća naseljenosti.
 - d) Tematskom kartom možemo pokazati gdje je koji jezik.
 - e) Karte ne mogu prikazivati samo jednu temu.
82. Zaokruži slova ispred **dvije točne** rečenice.
- a) Državama nije važno imaju li točan prikaz površine.
 - b) Državne ustanove ne vode računa o izmjeri zemlje.
 - c) Pokrata DGU znači Druga gradska uprava.
 - d) DGU je izdavač Hrvatske osnovne karte.
 - e) Mjerilo Hrvatske osnovne karte je 1:5000.
83. Zaokruži slova ispred **dvije točne** rečenice.
- a) Geografski atlas je zbirka karata uvezana u knjigu.
 - b) Svi atlasi prikazuju isti sadržaj.
 - c) Atlasi se dijele prema namjeni i sadržaju.
 - d) Školski atlas ima samo topografske karte.
 - e) Na kraju atlasa nikada nema kazalo.
84. Zaokruži slova ispred **dvije točne** rečenice.
- a) Geografsku mrežu vidimo i na karti i u prirodi.
 - b) Geografska mreža otežava snalaženje na karti.
 - c) Geografska mreža otežava određivanje smještaja na Zemlji.
 - d) Geografsku mrežu čine usporednice i podnevnici.
 - e) Ekvator ili polutnik je najdulja usporednica.
85. Zaokruži slova ispred **dvije točne** rečenice.
- a) Meridijani su isto što i podnevnici.
 - b) Meridijani su kružnice.
 - c) Meridijani su međusobno usporedni.
 - d) Početni meridijan prolazi kroz Pariz.
 - e) Meridijani su svi jednako dugi (od pola do pola).
86. Zaokruži točan dio tvrdnje.
- a) Ekvator ili polutnik je **stvarna – zamišljena** kružnica.
 - b) Početni meridijan je **kružnica – polukružnica**.
 - c) Usporednice su **duže - kraće** od ekvatora (polutnika).
 - d) Od ekvatora prema polovima usporednice su sve **duže – kraće**.
 - e) Možemo zamisliti **bezbroj – samo 90** usporednica.
87. Precrtaj netočan dio tvrdnje.
- a) Svi meridijani se sijeku **na ekvatoru – u polovima**.
 - b) Svi meridijani su **jednako – različito** dugi.
 - c) Meridijani se **pružaju – ne pružaju** od pola do pola.
 - d) Početni meridijan ide kroz **dvorac – zvjezdarnicu**.
 - e) Početni podnevnik je označen s **0° - 90°**.
88. Što čini geografsku mrežu? (.....) i (.....).
89. Što možemo odrediti za svaku točku na Zemlji pomoću usporednica i podnevnika?
90. Navodimo li prije smještaj u odnosu na ekvator ili smještaj u odnosu na početni meridijan?
91. Je li ekvator bliže nekom od polova ili je jednako udaljen od njih?
92. S koliko stupnjeva su označeni i ekvator (polutnik) i početni meridijan?
93. S koliko stupnjeva su označeni Sjeverni i Južni pol?
94. Može li ijedno mjesto na Zemlji biti udaljeno od ekvatora više od 90°?
95. Što još, osim udaljenosti u stupnjevima, moramo navesti u odnosu na ekvator?
96. Zašto to moramo navesti?
97. Kroz koju londonsku zvjezdarnicu prolazi početni meridijan?
98. Je li ta zvjezdarnica (i London) smještena istočnije ili zapadnije od Vinkovaca?
99. S koliko stupnjeva se označava podnevnik (meridijan) koji je točno nasuprot početnog podnevnika?
100. Može li ijedan podnevnik biti udaljen od početnog podnevnika više od 180°?
101. Ako navodimo udaljenost od početnog meridijana koje strane svijeta spominjemo? ili
102. Kada je, s obzirom na prividno kretanje Sunca, u nekom mjestu podne?
103. Što se događa na drugoj strani Zemlje, dok na jednoj strani sviće dan?
104. Što sva mjesta koja su na istom podnevniku imaju u istom trenutku?

105. Orijentacija je
106. Što znači orijentirati se (usmjeriti se)?
107. Koji je drugi naziv za obzor?
108. Obzor ili vidokrug je
109. Kako se zove crta koja omeđuje obzor ili vidokrug (oba naziva)? (.....).
110. Obzornica ili horizont je prividna granica između čega?

111. Slovim poveži pojam i objašnjenje.

horizont	A – drugi naziv za obzor
kompas	B – mjesto na kojemu stojimo
orijentacija	C – naprava s magnetskom iglom
stajalište	D – određivanje glavnih strana svijeta
vidokrug	E – prividna granica neba i Zemljine površine

112. Upiši pojam.

- a) Iгла na kompasu -
- b) Drugi naziv za vjetrovnu na kompasu -
- c) Najsajjnija zvijezda Malog medvjeda -
- d) Prvi GNSS koji je pokrio cijelu Zemlju -
- e) Navigacijski sustav Europske unije -

113. Da – ne pitalice.

a) Dolazi li riječ orijentacija iz grčkog jezika?	Da	Ne	g) Pomaže li topografska karta u orijentaciji?	Da	Ne
b) Znači li oriens sjever?	Da	Ne	h) Trebamo li kartu okrenuti prema sjeveru?	Da	Ne
c) Je li ljudima u prošlosti sjever bio glavna strana svijeta?	Da	Ne	i) Možemo li se orijentirati pomoću sata?	Da	Ne
d) Orijentiramo li se danas prema istoku?	Da	Ne	j) Šalju li sateliti na Zemlju signale?	Da	Ne
e) Jesu li na vjetrovni kompas označene glavne str. svijeta?	Da	Ne	k) Kruže li sateliti oko Zemlje?	Da	Ne
f) Postoje li sporedne strane svijeta?	Da	Ne	l) Služe li sateliti za praćenje vremena?	Da	Ne

114. Pomoću udžbenika na 30. stranici nadopuni rečenice. Osim kompasa orijentaciju će nam omogućiti topografska karta. Na njoj možemo utvrditi gdje se nalazi naše, u kojem je smjeru naše i kojim se do njega može stići. Kada smo u prirodi s topografskom kartom, potrebno ju je tako da se smjer sjevera na karti sa stvarnim smjerom To činimo pomoću

115. Što znači pokrata GNSS?

116. Navedi 4 stvari koje prijamnici na Zemlji odrede po pitanju smještaja nakon što dobiju signal sa satelita.

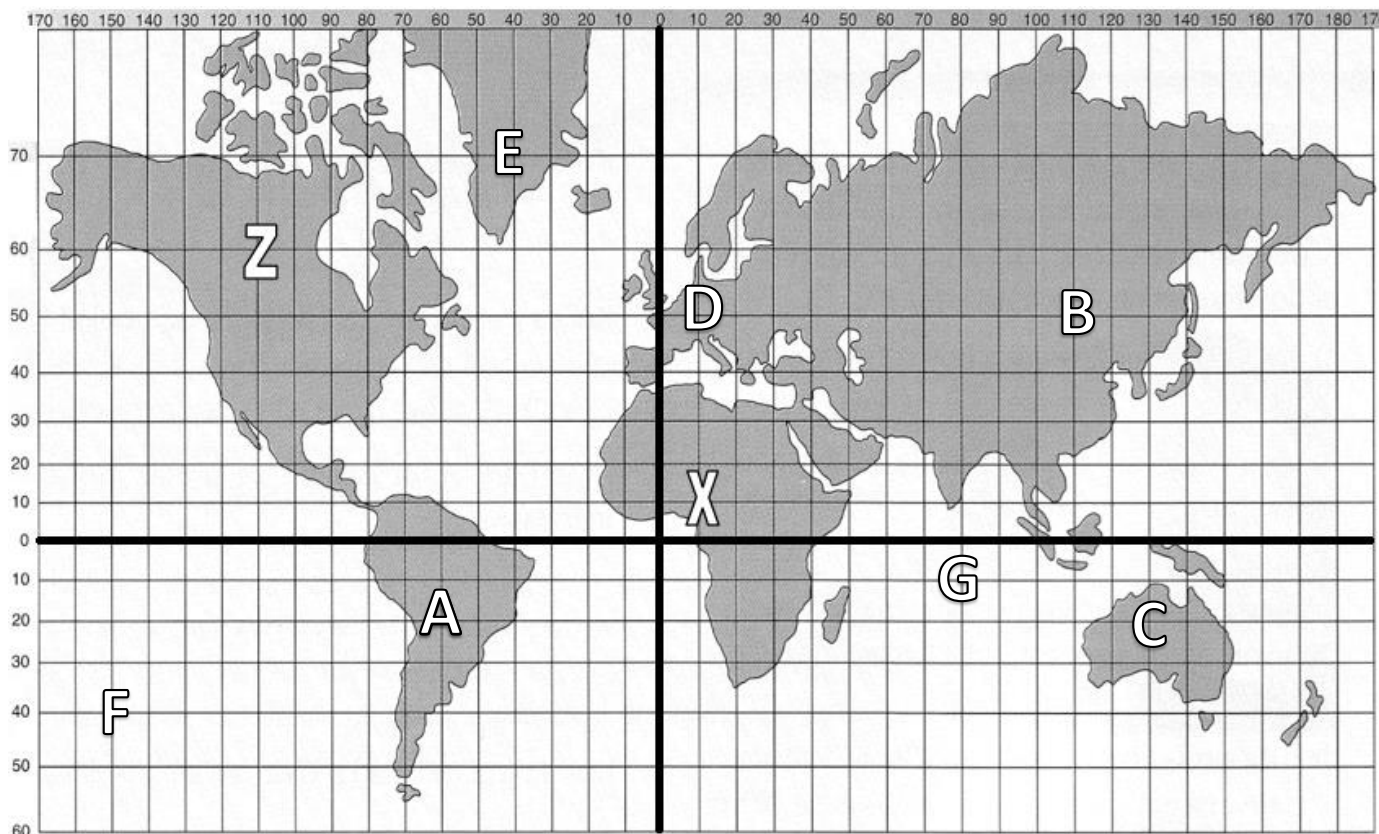
- 1 - 2 -
- 3 - 4 -

117. Zašto su satelitski navigacijski uređaji najpouzdaniji za orijentaciju?

118. Točno – netočno.

a) Smjer sjevera za vedrih noći u Vinkovcima može se odrediti pomoću zvijezde Istočnjače.	T	N
b) Zvijezda Sjevernjača je uvijek iznad ekvatora (polutnika).	T	N
c) U zviježđu Velikog medvjeda 7 najsajjnijih zvijezda čini lik sličan kolima.	T	N
d) Razmak dviju najsajjnijih zvijezda na začelju kola treba produžiti 5 puta i doći ćemo do Sjevernjače.	T	N
e) Sjevernjača je najsajjnija zvijezda u zviježđu Velikog medvjeda.	T	N
f) Ako se orijentiramo pomoću sata potrebno je prema Suncu usmjeriti veliku kazaljku.	T	N
g) Za orijentiranje topografske karte potreban nam je kompas koji postavimo uz desni ili lijevi rub karte.	T	N
h) Orijentirati se znači usmjeriti se.	T	N
i) Obzornica je isto što i horizont.	T	N

Kartografska pismenost

1. Geografske koordinate točke A su 20° južno od ekvatora i 60° zapadno od početnog meridijana. Odredi koordinate za:

- B - i C - i
 D - i E - i
 F - i G - i
 Z - i X - i

2. Na kojem kontinentu su smještene točke označene slovima: A -, B -
 C - D - Z - X -

3. Na kojem velikom otoku je smještena točka E?

4. U kojem oceanu su smještene točke F - i G -

5. Pomoću atlasa odredi geografski smještaj (udaljenost od ekvatora i početnog meridijana) gradova.

- Berlin Moskvu
 Zagreb Pariz

6. Izračunaj udaljenost dva izvora u prirodi ako su na zemljovidu mjerila 1: 100 000 međusobno udaljena 4 cm?

Račun

Izvori su u prirodi udaljeni km.

7. Izračunaj udaljenost dva naselja u prirodi ako su na zemljovidu mjerila 1: 500 000 međusobno udaljena 6 cm?

Račun

Naselja su u prirodi udaljena km.